

# Ny svamp efter branden på ön

Den 16 juni 2006 upptäcktes en brand på Gotska Sandön från Sandöbåten. Genom en kraftfull insats var branden helt släckt två dagar senare. På brandplatsen hittades året efter några rotmurklor.

Varje sommar sedan mer än 20 år anordnas en kurs för allmänheten på Gotska Sandön. Målsättningen är att beskriva öns biologiska mångfald. Det är Hemse folkhögskola som har kursen på sitt sommarkursprogram. För den som är intresserad av Gotlands flora och har starka ben är detta ett utmärkt tillfälle att lära sig mer utan några förkunskapskrav.

Under kursen vandrar deltagarna runt på ön och studerar växter och djur, även öns spännande historia tas upp. Tyngdpunkten ligger på botaniken men många andra aspekter tas upp som ekologi, däggdjur, fåglar, lavar och mossor.

## ALLA VÄXTER I RINDI

Genom åren har många intressanta kärilväxtfynd gjorts och allt nytt rapporteras till Gotlands landskapsfloraprojekt. För ett par år sedan samlades alla då kända växtfynd från Gotska Sandön ihop och Gotlands Botaniska förening kunde då ge ut en speciell Flora för Gotska Sandön som blev ett extra tjockt nummer av tidskriften Rindi (2006:1).

Dessutom kom den första delen av landskapsfloran: "Gotlands flora - en guide" ut förra året medan arbetet med den andra delen fortsätter. I den första delen finns en presentation av det speciella med floran på Gotska Sandön med.

Gotska Sandön har genom tiderna drab-

bats av många skogsbränder. Den senaste stora var 1917 då den sydöstra delen brändes av. Ofta har det varit blixtnedslag som orsakat bränderna och så var det också den 16 juni 2006.

I en artikel i nummer 2006:5-6 av Gotska Sandön, Hembygdsföreningens tidskrift, beskrevs skogsbranden. Ett kraftigt åskväder registrerades den 14 juni och mitt på brandplatsen kan en blixtskadad tall nu beskådas. En spiralvriden skåra hade skurits upp i barken från toppen och ner till marken, där glöden antagligen fortsatte att pyra. Ett par dagar senare satte elden fart. Brandytan är ungefär 150 x 150 meter och ligger mycket nära en utlöpare av de stora dynerna vid Höga åsen och inte långt från Sälbo lövskog.

Vid släckningsarbetet kördes traktor och tankbil fram till brandplatsen och därmed kördes en ny väg upp några hundra meter genom skogen. Ytorna runt branden hyvlades av från mossa och ljung. Detta stoppade spridningen av elden och då tallkronorna stod glest kom aldrig någon snabb toppbrand igång. Ett antal större tallar dog och flera fick delar av kronan bortbränd. På marken sveddes mossa, lavar och ljung av.

## ROTMURKLAN FUNNEN

Brandplatsen har blivit ett av målen för de vandringar som görs under botanikkursen. Så var det både det första året och 2007. Vid det senaste besöket ett år efter branden hittades rotmurkla (*Rhizina undulata*) på platsen. Det är det första fyndet såvitt känt av den arten på Sandön och vill man läsa mer om svampens biologi finns en artikel i



*Rotmurklan som hittades på Sandön efter branden. Hade bilden varit i färg hade murklan med sin rödbruna färg framträtt bättre bland de blekta tallbarren.*

tidskriften, Fauna och Flora 103:1 som nyligen kommit ut.

Efter skogsbränder kan vissa växter och svampar dyka upp. En hel del arter hittades efter den stora branden vid Torsburgen och likaså i Tyrestaskogen sydöst om Stockholm. Det har visat sig att vissa frön och sporer kan finnas vilande länge i marken men väcks av att de värms upp vid en brand.

## INTRESSANT LOKAL

Branden 2006 på Sandön hade kunnat bli en mindre katastrof, men brandplatsen utgör en intressant lokal som kommer att följas med besök av Botanikkursen även i fortsättningen.

I en skötselplan för Gotska Sandön som utarbetas av Länsstyrelsen på Gotland har man förordat att vissa ytor på ön borde

brännas under kontrollerade former. Vid ett sådant experiment måste platsen och tidpunkten väljas med stor omsorg och man bör vara tacksam att branden 2006 bara blev ett miniperiment.

MATTIAS IWARSSON

Centrum biologisk mångfald, Box 7007,  
750 07 Uppsala



*Gruppen vid brandplatstallen.*